

Raadsvoorstel

Raadsvergadering
4 november 2025

Agendapunt

Nummer
25int04742

Onderwerp
Regionale visie Beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Aan de gemeenteraad.

Samenvatting voorstel

Gemeente Borne is onderdeel van de regio Enschede voor de uitvoering van de centrumtaken maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Deze regio bestaat uit acht gemeenten waarvoor gemeente Enschede de centrumgemeente is. Met de acht gemeenten en partners is de visie op maatschappelijk opvang en beschermd wonen herzien. Dit is nodig, omdat de oude visie in 2018 was opgesteld en nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen er niet in zijn meegenomen. Inmiddels hebben de bewonersadviesraden van de gemeenten hun advies gegeven en wordt de visie door de acht colleges voorgelegd aan de acht gemeenteraden voor vaststelling.

1 Inleiding

De gemeenten Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal vormen samen de regio van centrumgemeente Enschede voor de centrumtaken maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Centrumgemeente Enschede is verantwoordelijk voor het organiseren van deze aandachtsgebieden in de regio.

In de basis heeft de regio het goed op orde. De huidige infrastructuur voor maatschappelijk opvang en beschermd wonen staat borg voor kwalitatief goede zorg voor mensen die dat nodig hebben. De afgelopen jaren heeft de regio de maatschappelijke opvang en het beschermd wonen verder doorontwikkeld, op basis van de visie 2018-2021. Landelijke en regionale ontwikkelingen in de tussentijd maken dat de regio behoefte heeft om deze visie te herijken waarin deze ontwikkelingen een plek krijgen.

Deze visie is tot stand gekomen met inbreng van alle stakeholders, waaronder de zorgpartners en woningbouwcorporaties. Daarnaast hebben leden van cliëntenraden, adviesraden en gemeenteraden van de 8 gemeenten inbreng gegeven tijdens een bijeenkomst op 6 april. Ook hebben aan het beleidsproces 2 ervaringsdeskundigen bijgedragen. De visie is ter advies voorgelegd aan de regionale bewonersadviesraden. Vanuit 5 gemeenten is hierop een advies gekomen. De gezamenlijke reactie op hun zienswijzen is bijgevoegd.

Op basis van de adviezen zijn enkele tekstuele wijzigingen doorgevoerd in de visie. De meeste adviezen zijn een concretisering van de visie en worden meegenomen bij de verdere uitwerking van de uitvoeringsagenda.

2 Beoogd resultaat

Uitgangspunt in de visie is dat inwoners zo zelfstandig mogelijk wonen en meedoen in de samenleving. Dit betekent dat inwoners in de toekomst, nog meer dan nu het geval is, langer zelfstandig kunnen blijven wonen in de wijk. Of weer sneller zelfstandig kunnen gaan wonen nadat ze tijdelijk in woning van een zorgaanbieder verbleven.

3 Argumenten

1.1 De inhoudelijke pijlers sluiten aan bij regionale en landelijke ontwikkelingen:

De visie bestaat uit de volgende zes pijlers:

- Bestaanszekerheid – het bestaansminimum borgen, daarmee instroom MO/BW zoveel mogelijk voorkomen en duurzame uitstroom zoveel mogelijk bevorderen.
- Er eerder bij zijn – dakloosheid voorkomen en ondersteuning in de eigen omgeving, door een integrale blik, tijdig signaleren, een stevige sociale basis en flexibele lokale ondersteuning.
- Wonen – wonen eerst en passend wonen, als stabiele basis voor succesvol herstel.
- Doen wat nodig is – de menselijke maat centraal.
- Normaliseren, begrip en acceptatie – het besef dat het iedereen kan overkomen en ervaringsdeskundigheid benutten, om stigma's te doorbreken, acceptatie en inclusie te realiseren in wijken en draagkracht te vergroten.
- Passende ondersteuning - Domeinoverstijgende samenwerking en netwerkverantwoordelijkheid, in het bijzonder voor kinderen van ouders in de opvang en jongeren in de MO of BW, mensen met complexe problematiek of mijdend gedrag.

Deze pijlers sluiten aan op de stand van zaken in de regio en landelijke ontwikkelingen. Belangrijke landelijke ontwikkelingen zijn de openstelling van de Wet langdurige zorg voor de GGZ-doelgroep, de overgang van beschermd wonen naar beschermd thuis en het uitgangspunt 'eerst een thuis' bij dakloosheid. Regionaal zien we de afgelopen jaren nog steeds een wachtlijst voor beschermd wonen en zien we het laatste jaar een toename van dak- en thuisloosheid. Dit is ook een landelijke trend. Ten opzichte van de vorige visie ligt er meer focus op de drie pijlers van het Nationaal actieplan "Eerst een thuis" : wonen eerst, bestaanszekerheid en "er eerder bij zijn".

1.2 Zonder herijkte visie is er geen duurzaam helder kader, waarlangs we toekomstige ontwikkelingen kunnen toetsen en onvoldoende basis om door te ontwikkelen.

Dit leidt tot beperkte samenwerking en onvoldoende samenhang, en daardoor minder effectief beleid.

1.3 Zonder herijkte visie is er risico op verschraving van het zorglandschap, verhoogde instroom in regionale voorzieningen, stagnerende uitstroom uit regionale voorzieningen, verhoging van wachtlijsten en beperkte regionale spreiding.

Dit leidt tot een lagere kwaliteit van ondersteuning aan zeer kwetsbare inwoners en tot hogere kosten van regionale voorzieningen en ondoelmatige inzet van maatschappelijk geld.

1.4 Belang van samenwerking met partners.

Om te komen tot goede uitvoering in samenhang van deze complexe opgaven is samenwerking cruciaal.

1.5 Belang van regionaal door alle 8 gemeenteraden laten vaststellen van deze visie:

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang zijn al lang niet meer alléén de verantwoordelijkheid van de centrumgemeente. Voor deze visie dragen de 8 gemeenten gezamenlijk verantwoordelijkheid. Vooruitlopend op de doordecentralisatie hebben de 8 gemeenten een gemeenschappelijke regeling, met afspraken over de governance, financiering van de zorg en bovenlokale toegang tot beschermd wonen

vastgesteld. De visie sluit aan bij de gemaakte afspraken. Vanwege het belang van zowel lokale ondersteuning (ter voorkomen van instroom en bevorderen van uitstroom) als van goede regionale voorzieningen, en het belang van de samenhang tussen beiden, is samenwerking en gezamenlijke verantwoordelijkheid cruciaal.

1.6 Belang van doorvertalen naar een uitvoeringsagenda:

Hiermee kunnen we concrete acties borgen en uitzetten in een tijdpad met alle betrokken partijen met aandacht voor de lokale situatie in de 8 gemeenten. Hiermee kunnen we (verder) uitvoering geven aan landelijke ontwikkelingen die al van de regio verwacht worden, zoals het nationaal actieplan dakloosheid en het adviesnota van de commissie Dannenberg 'Van Beschermd wonen naar Beschermd thuis'.

2.1 Bewonersadviesraden zijn betrokken bij de totstandkoming van de visie.

April 2025 is er een bijeenkomst geweest over de visie voor gemeenteraden en (bewoners)adviesraden van de 8 gemeenten en adviesraden van de betrokken zorgorganisaties. Zij zijn geïnformeerd over de uitgangspunten en de pijlers in de visie. Ze hebben input gegeven welke is verwerkt in de visie. In aanloop naar de vaststelling door de 8 gemeenteraden is de visie bij 5 van de 8 regiogemeenten voorgelegd aan de lokale bewonersadviesraden voor advies. De gemeenten Hengelo, Borne en Hof van Twente slaan deze stap over omdat zij op het moment van de ter inzage legging geen bewonersadviesraad hadden.

4 Kanttekeningen

1.1 Gemeenten staan voor een forse financiële uitdaging

Veel gemeenten kampen al met structurele tekorten op Jeugdhulp en op Wmo. Bovendien voert het Rijk vanaf 2026 een structurele korting door op het gemeentefonds. Dit heeft lokaal consequenties; gemeenten moeten keuzes maken om hun begroting hierop aan te passen. Bij de uitwerking van de visie in een uitvoeringsagenda wordt hiermee rekening gehouden.

1.2 Ook wooncorporaties staan voor forse (financiële) uitdagingen

Voor de uitstroom uit MO en BW zijn gemeenten afhankelijk van het aanbod van wooncorporaties. De stikstofproblematiek, de oplopende bouwkosten, netcongestie en wateraansluitingen vormen een groot risico voor toekomstige investeringen in voldoende aanbod van sociale huurwoningen.

1.3 en 2.1 Bij een regionaal voorbereidings- en besluitvormingsproces zijn veel partijen betrokken. Dit kost tijd.

Vertraging op een lokaal vastgestelde visie leidt tot het ontbreken of uitstel van een regionale ambitie en het ontbreken of vertragen van de uitvoeringsagenda. Om voldoende snelheid in het proces te houden, is daarom na het besluit in het regionaal bestuurlijk overleg, parallel het proces van de uitvoeringsagenda opgestart.

2.2 De bundeling van de zienswijzen van lokale bewonersadviesraden bevat geen Bornse zienswijze, omdat op dat moment de adviesraad sociaal domein van Borne niet actief was.

5 Kosten, baten en dekking

Deze visie is een ambitiedocument en bevat geen financiële paragraaf. Het financieel kader voor de regionale taken zijn de regionale budgetten MO en BW. Voor de lokale (preventie)taken ontvangen de regiogemeenten middelen.

De visie wordt uitgewerkt in een uitvoeringsagenda met een financiële doorkijk. Het financieel kader voor de regionale taken zijn de regionale budgetten MO en BW. Uitgangspunt is dat de uitvoeringsagenda binnen de bestaande regionale en lokale begrotingen past.

De regiogemeenten hebben vooruitlopend op de decentralisatie van BW, die in elk geval is uitgesteld tot 1 januari 2027, inhoudelijke en financiële afspraken vastgelegd in een centrumgemeenteregeling en een dienstverleningsovereenkomst.

6 Vervolg na besluitvorming

De visie wordt nader geconcretiseerd in een uitvoeringsagenda, waarin voor de komende jaren de ambities worden vertaald naar acties en financiën. De vaststelling van deze uitvoeringsagenda valt onder het college van B&W. Op 3 juli was hiervoor al een eerste regionale werksessie voor alle betrokken partijen.

Voorstel

Aan de raad wordt voorgesteld om:

1. De regionale visie maatschappelijke opvang en beschermd wonen "Een huis voor iedereen, een thuis voor iedereen" (25ink08181) vast te stellen.
2. De reactienota op de zienswijzen van lokale bewonersadviesraden vast te stellen (25bij10167).

Bijlage(n)

25ink08181: Een huis voor iedereen, een thuis voor iedereen - Visie BW-MO regio Enschede 2025 en verder

25bij10168: Gebundelde reacties adviesraden Oldenzaal Haaksbergen Dinkelland Hof van Twente Enschede en Losser

25bij10167: Reactienota adviesraden Visie MO en BW; 'Een huis voor iedereen, een thuis voor iedereen'

Borne, 23 september 2025

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,
de secretaris, de burgemeester,

J. Meijerink

drs. J.H.R. Pierik